

ΓΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΜΕΣΣΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ
ΓΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ ΜΕΣΣΟΓΙΑΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ Η΄ ΤΟΥ ΜΑΤΘΑΙΟΥ

Ο ρόλος της Παναγίας στο σχέδιο της σωτηρίας του κόσμου
Μιλτιάδη Κωνσταντίνου, Καθηγητή στη Θεολογική Σχολή ΑΠΘ

ΧΑΡ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ & Α. ΚΟΥΜΠΗ, ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟ ΜΕΣΣΟΓΙΑΣ Τ. Κ, 19003
ΤΗΛ. ΚΑΙ ΦΑΧ: 22990 40040, e-mail: ag.nikolaosmark@yahoo.gr
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΝΑΟΥ: agnikmark.gr

Κ Υ Ρ Ι Α Κ Η 14 Α Υ Γ Ο Υ Σ Τ Ο Υ 2016

✿ Προεόρτια Της Κοιμήσεως Της Υπεραγίας Θεοτόκου,

✿ Μιχαίου του προφήτου (η' π.Χ. α.λ.).

Ο ρόλος της Παναγίας στο σχέδιο της σωτηρίας του κόσμου

Αν παρατηρήσει κανείς τη δομή του λειτουργικού έτους της Ορθόδοξης Εκκλησίας θα διαπιστώσει ότι η αρχή και το τέλος του σηματοδοτούνται από μια γιορτή της Παναγίας· αρχίζει δηλαδή το λειτουργικό έτος με τη γιορτή της γέννησης και τελειώνει με τη γιορτή της κοίμησης της Θεοτόκου. Η διαπίστωση αυτή θέτει ίσως σε πολλούς έναν προβληματισμό σχετικά με τον ρόλο της Παναγίας στο σχέδιο του Θεού για τη σωτηρία του κόσμου. Συγκεκριμένα, εφόσον ο Χριστός είναι το Α και το Ω της λειτουργικής ζωής της Εκκλησίας, εφόσον στο πρόσωπο του Χριστού έγινε ο Θεός άνθρωπος προκειμένου να πλησιάσει τους ανθρώπους και να τους σώσει, αποκαθιστώντας τις σχέσεις τους με τον Θεό, θα ήταν λογικό το λειτουργικό έτος να αρχίζει και να τελειώνει με μια γιορτή προς τιμήν του Χριστού. Αντίθετα, η ιδιαίτερα τιμητική θέση που δίνεται στην Παναγία θα μπορούσε να δώσει την εντύπωση ότι στο δικό της πρόσωπο συγκεφαλαιώνεται ολόκληρη η ιστορία των σχέσεων του ανθρώπου με τον Θεό.

Ο προβληματισμός αυτός δικαιολογείται και από τη διαπίστωση ότι η Καινή Διαθήκη ελάχιστους μόνον στίχους αφιερώνει για την περιγραφή του προσώπου και του έργου της Παναγίας, με αποτέλεσμα σε κάθε σχεδόν γιορτή προς τιμήν της να διαβάζονται τα ίδια αποσπάσματα από το Κατά Λουκάν Ευαγγέλιον (10:38-42· 11:27-28), που, φαινομενικά τουλάχιστον, ελάχιστη σχέση έχουν με το εορταζόμενο γεγονός.

Το ζήτημα της τιμής της Παναγίας έγινε σήμερα και πάλι επίκαιρο στο πλαίσιο του οικουμενικού διαλόγου, στον οποίο η Ορθόδοξη Εκκλησία παίζει πρωταγωνιστικό ρόλο, αφού, καθώς ο κόσμος έχει γίνει πια ένα μεγάλο χωριό, οι χριστιανοί όλων των παραδόσεων είναι υποχρεωμένοι να συνεννοηθούν και να συνεργαστούν. Έτσι, η Ορθόδοξη Εκκλησία καλείται να τοποθετηθεί με σαφήνεια απέναντι στην υλοτίμηση του προσώπου της Παναγίας από την πλευρά των προτεσταντών και στην υπερτίμησή του, λόγω αντίδρασης προς τους προτεστάντες, από την πλευρά των ρωμαιοκαθολικών. Μια θεολογικά υπεύθυνη όμως τοποθέτηση προϋποθέτει την αποσαφήνιση του τρόπου με τον οποίο προσεγγίζει κανείς την Αγία Γραφή.

Κυριακή Η' του Ματθαίου

Όπως σαφώς διακηρύσσει ο απόστολος Παύλος, οι χριστιανοί ως «διάκονοι της Καινής Διαθήκης» αξιώθηκαν από τον Θεό να υπηρετήσουν «όχι το γράμμα του Νόμου αλλά το Πνεύμα του Θεού» (Β΄ Κορ. 3:6), τους δόθηκε, δηλαδή, με τη μεσολάβηση του Χριστού η δυνατότητα για μια άλλη θεόπνευστη κατανόηση της Γραφής στο φως της οποίας το περιεχόμενο των κειμένων της Παλαιάς Διαθήκης αποκτά νέα σημασία και καθιστά τα βιβλικά κείμενα ανοιχτά σε κάθε παρόν (πρβλ. Β΄ Κορ. 3:12-18). Αυτή η νέα δυνατότητα νομιμοποιεί και την εφαρμογή από πολλούς Πατέρες της Εκκλησίας της τυπολογικής ερμηνείας της Βίβλου.

Έτσι, η Αγία Γραφή δεν κατανοείται πλέον σαν ένα βιβλίο που περιέχει διδακτικές αφηγήσεις ή ιστορικές πληροφορίες για πρόσωπα και γεγονότα ενός πολύ μακρινού παρελθόντος, αλλά ως μια καταγραφή των εμπειριών της κοινότητας εκείνης η οποία βίωσε την αποκάλυψη του Θεού μέσα στην Ιστορία της και την ερμήνευσε αυθεντικά, ώστε να κατανοήσει για την ίδια και για τις επόμενες γενιές το θέλημα του Θεού και το σχέδιό του για τον κόσμο. Διαβάζοντας, κατά συνέπεια, κανείς τις ιστορίες της Βίβλου ως μια καταγραφή της πορείας των σχέσεων του Θεού με τον άνθρωπο, θα διαπιστώσει –ανεπάντεχα ίσως– ότι, αν και η Αγία Γραφή φαίνεται να αφιερώνει ελάχιστους μόνο στίχους για να περιγράψει το ιστορικό πρόσωπο της Μαρίας, η μορφή και ο ρόλος της Παναγίας στην ιστορία της σωτηρίας προβάλλουν γλαφυρά πίσω από κάθε επεισόδιο αυτής της ιστορίας.

Από την πρώτη στιγμή που ο Θεός δημιουργεί τον άνθρωπο, τον καλεί σε συνεργασία μαζί του. Ο Θεός δεν δημιουργεί τον άνθρωπο ως ένα άβουλο ον που καθοδηγείται από τα ένστικτά του, αλλά ως ένα ον ελεύθερο, προικισμένο με όλα τα χαρακτηριστικά που έχει και ο ίδιος ο Θεός και προπάντων με τη δυνατότητα της επιλογής: να μοιάσει τον Θεό ή να μοιάσει τα ζώα. Αυτή είναι η σημασία της φράσης που χρησιμοποιεί η Αγία Γραφή, όταν λέει ότι ο άνθρωπος δημιουργήθηκε «κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν Θεού» (Γέν. 1:26,27). Δυστυχώς, μέσα από μια σειρά λανθασμένων επιλογών, ο άνθρωπος, αντί να πλησιάσει και να μοιάσει τον Θεό, απομακρύνθηκε από αυτόν τόσο, ώστε ολόκληρη η Ιστορία του να φτάσει σε αδιέξοδο. Όμως ο Θεός ποτέ δεν εγκατέλειψε το πλάσμα του. Από την πρώτη κιόλας στιγμή που αμάρτησε του δίνει κουράγιο, προαναγγέλλοντάς του ότι ένας απόγονος της γυναίκας θα συντρίψει το κακό και θα τον ελευθερώσει (Γέν. 3:15).

Έτσι, εκείνη η πρώτη γυναίκα που έγινε σύμβολο της καταστροφής των σχέσεων Θεού και ανθρώπου έγινε ταυτόχρονα σύμβολο της ελπίδας για την Κυριακή Η' του Ματθαίου

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ (Α' Κορ. α' 10 - 17)

Ἀδελφοί, παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ἦ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἦτε δὲ κατηγορησιμὸι ἐν τῷ αὐτῷ νοί καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. Ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἐριδες ἐν ὑμῖν εἰσι· λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει· Ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Απολλῶ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. Μεμέρισται ὁ Χριστός; Μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν; Ἡ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον, ἵνα μὴ τις εἶπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβάπτισα. Ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα. Οὐ γὰρ ἀπέστειλέ με Χριστός βαπτίζειν, ἀλλ' εὐαγγελίζεσθαι, οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΠΕΡΙΚΟΠΗΣ

Ἐὰς παρακαλῶ, ἀδελφοί, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, να λέγετε ὅλοι το ἴδιο και να μη υπάρχουν διαιρέσεις μεταξύ σας, αλλά να εἰσθε ενωμένοι με το ἴδιο πνεῦμα και την ἴδια γνώμη. Διότι πληροφορήθηκα για σας, ἀδελφοί μου, ἀπὸ τους ανθρώπους της Χλόης, ὅτι υπάρχουν ἐριδες μεταξύ σας. Εννοῶ τούτο: καθένας ἀπὸ σας λέγει, “Ἐγὼ εἶμαι του Παύλου”, “Ἐγὼ του Απολλῶ”, “Ἐγὼ του Κηφᾶ”, “Ἐγὼ του Χριστοῦ”. Μήπως ἔχει μοιρασθῆ ὁ Χριστός; Μήπως ὁ Παῦλος ἐσταυρώθηκε για σας; Ἡ μήπως ἐβαπτισθήκατε εἰς τὸ ὄνομα του Παύλου; Εὐχαριστῶ τον Θεόν που δεν ἐβάπτισα κανένα ἀπὸ σας παρά τον Κρίσπον και τον Γάϊον, διὰ να μη μπορῆ να πη κανεῖς ὅτι ἐβαπτισθήκατε εἰς τὸ δικό μου ὄνομα. Ἐβάπτισα ἐπίσης και την οικογένειαν του Στεφανᾶ. Ἐκτός ἀπ’ αὐτούς δεν γνωρίζω εἴν ἐβάπτισα κανένα ἄλλον. Ὁ Χριστός δεν με ἐστειλε να βαπτίζω, ἀλλά να κηρύττω τὸ εὐαγγέλιον, ὄχι με σοφίαν ρητορικὴν, διὰ να μη χάση την δύνάμιν του ὁ σταυρικὸς θάνατος του Χριστοῦ. (ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ, ἐκδ. Αποστολικῆς Διακονίας)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

1) ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ Ι. Ν. ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΠΟΡΤΟ ΡΑΦΤΗ

🔔 Κυριακή 14 Αυγούστου 2016, 7:00μ.μ. Μέγας Πανηγ. Εσπερινός με εγκώμια της Παναγίας.

🔔 Δευτέρα 15 Αυγούστου 2016, 7:00π.μ. Ὁρθρος & Πανηγ. Θ. Λειτουργία.

2) ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ ΑΓ. ΤΙΜΟΘΕΟΥ ΣΤΟΝ Ι. Ν. ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΒΡΑΥΡΩΝΑΣ

🔔 Δευτέρα 15 Αυγούστου 2016, 7:00μ.μ. Μέγας Πανηγ. Εσπερινός.

🔔 Τρίτη 16 Αυγούστου 2016, 7:00π.μ. Ὁρθρος & Πανηγ. Θ. Λειτουργία.

Κυριακή Η' του Ματθαίου

αποκατάσταση των σχέσεων αυτών, προτυπώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο, από τα πρώτα κεφάλαια της Αγίας Γραφής, το πρόσωπο και τον ρόλο της Παναγίας.

Προκειμένου να οδηγήσει ο Θεός τον άνθρωπο και πάλι κοντά του, χωρίς όμως να παραβιάσει την ελευθερία του, καταστρώνει ένα σχέδιο για την εφαρμογή του οποίου χρειαζόταν ένας άνθρωπος να κάνει ελεύθερα, χωρίς καταναγκασμό, αυτό που αρνήθηκε να κάνει ο πρώτος άνθρωπος (να ακολουθήσει τον δρόμο που θα του δείξει ο Θεός)...

Ζεκάδες είναι τα παραδείγματα που θα μπορούσε να αναφέρει κανείς από την Αγία Γραφή, καθώς όλοι οι προφήτες, κάθε φορά που το σχέδιο του Θεού για τον κόσμο έμπαινε σε κάποια κρίσιμη φάση, έδιναν κουράγιο και ελπίδα στον λαό, περιγράφοντας ταυτόχρονα τον ρόλο της Παναγίας...

Έτσι, δεν θα ήταν υπερβολή αν ισχυριζόταν κανείς ότι πίσω από κάθε γεγονός που περιγράφει η Αγία Γραφή κρύβεται το πρόσωπο τη Παναγίας. Όταν, λοιπόν, ήρθε ο κατάλληλος καιρός, ο Θεός αναζήτησε άλλον έναν άνθρωπο, που και πάλι ελεύθερα και χωρίς καταναγκασμό, θα δεχόταν να συνεργαστεί μαζί του. Όταν ο άγγελος μετέφερε στη Μαρία την απόφαση του Θεού, εκείνη πρόθυμα δέχτηκε να γίνει όργανό του (Λουκ. 1:38). Εύκολα αντιλαμβάνεται κανείς ότι χωρίς αυτήν την απροϋπόθετη συνεργασία της Μαρίας η πραγματοποίηση του σχεδίου του Θεού για τη σωτηρία του κόσμου θα ήταν αδύνατη.

Κάθε φορά, λοιπόν, που οι χριστιανοί προσεύχονται στην Παναγία, στην πραγματικότητα απευθύνουν τις προσευχές τους στον ίδιο τον Θεό. Αποδίδοντας κανείς τιμές στην Παναγία, δηλώνει ότι αποδέχεται το σχέδιο του Θεού για τη σωτηρία του κόσμου, δηλώνει ότι δέχεται να γίνει και αυτός όργανό του, ώστε να απαλλαγεί ο κόσμος από το κακό που τον καταδυναστεύει με χίλιες μορφές. Ασφαλώς είναι ο Θεός εκείνος που σώζει, η επίκληση όμως «Υπεραγία Θεοτόκε, σώσον ημάς» ισοδυναμεί με διακήρυξη της πίστης πως η σωτηρία του κόσμου δεν μπορεί ποτέ να επιτευχθεί χωρίς τη συνεργασία των ανθρώπων. Γι' αυτό οι χριστιανοί τιμούν την Παναγία. Γιατί εκπροσωπεί την ανθρώπινη, συμβολή στο σχέδιο του Θεού για τη σωτηρία του κόσμου. Η παρέμβαση του Θεού στην Ιστορία έσωσε τον κόσμο, αυτό όμως δεν έγινε μόνο με τη δύναμη του Θεού, αλλά και με τη συνεργασία των ανθρώπων στο πρόσωπο της Μαρίας.

Μια διακήρυξη σαν την παραπάνω είναι προφανές ότι δεν είναι άμοιρη υποχρεώσεων για εκείνους που την αποδέχονται. Όπως ο ίδιος ο Ιησούς Χριστός διαβεβαιώνει: Μητέρα μου και αδέρφια μου είναι εκείνοι που ακούν τον λόγο του Θεού και που τον εφαρμόζουν (Λουκ. 8:21).

Κυριακή Η' του Ματθαίου

Σε όλους, επομένως, δίδεται η χάρη να γίνουν μητέρες του Χριστού, να ταυτιστούν με τη Θεοτόκο, να ξαναγεννήσουν τον Χριστό στη δική τους εποχή, στο δικό τους περιβάλλον. Χρειάζεται μόνο μια γενναία απόφαση (να μιμηθεί κανείς την ετοιμότητα της Μαρίας να θέσει τον εαυτό της στην υπηρεσία του Θεού).

Τοποθετώντας, λοιπόν, η παράδοση της Εκκλησίας τη γιορτή της Κοίμησης της Θεοτόκου στο τέλος του λειτουργικού έτους, υπενθυμίζει σε όλους την αναγκαιότητα της συνεργασίας με τον Θεό για τη σωτηρία του κόσμου, ώστε: κάθε γλώσσα να ομολογήσει ότι Κύριος είναι ο Ιησούς Χριστός (Φιλ. 2:11).

Αυτός, άλλωστε, είναι ο στόχος κάθε τιμητικής εκδήλωσης προς το πρόσωπο της Θεοτόκου Μαρίας. Το βεβαιώνει ο ίδιος ο Ιησούς μέσα από την ευαγγελική περικοπή που διαβάζεται στις συναξείς προς τιμήν της Παναγίας: όταν κάποια γυναίκα μέσα στον ενθουσιασμό της του φώναζε: Χαρά στη μάνα που σε γέννησε και που σε θήλασε! εκείνος της αποκρίθηκε: Πιο πολύ χαρά σ' εκείνους που ακούν τον λόγο του Θεού και που τον εφαρμόζουν!

Μιλτιάδη Κωνσταντίνου, Καθηγητή στη Θεολογική Σχολή ΑΠΘ, από την ιστοσελίδα Amen.gr

Το Αναστάσιμο Απολυτίκιο της Κυριακής

Κατέλυσας τῷ Σταυρῷ σου τὸν θάνατον· ἠνέωξας τῷ ληστῇ τὸν παράδεισον· τῶν μυροφόρων τὸν θρήνον μετέβαλες, καὶ τοῖς σοῖς ἀποστόλοις κηρύττειν ἐπέταξας, ὅτι ἀνέστης, Χριστέ ὁ Θεός, παρέχων τῷ κόσμῳ τὸ μέγα ἔλεος.

Μὲ τὴν δύναμι τῆς θυσίας σου ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ κατήργησες τὸν θάνατον, Κύριε· ἀνοιξες στὸ ληστή, πὺ μετενόησε, τὸν παράδεισο· μετέτρεψες σὲ χαρὰ τοὺς θρήνους τῶν μυροφόρων γυναικῶν πὺ ἤλθαν στὸ μνήμα σου, καὶ στοὺς Ἀποστόλους Σου ἔδωσες τὴν ἐντολὴ νὰ κηρύττουν τὸ εὐαγγελίό σου σ' ὅλο τὸν κόσμο· κι ὅλα αὐτὰ ἔγιναν, διότι ἀνέστης ἐκ νεκρῶν, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεός μας, παρέχοντας στὸν κόσμο τὸ μεγάλο Σου ἔλεος.